

СИСТЕМАТА ЗА ПРАВНА ПОМОЩ ВЪВ ФРАНЦИЯ

*Рада Смедовска-Тонева**

Обща характеристика

За първи път Франция приема специален закон за уредба на публично финансираната правна помощ през 1972 г., а през 1991 г.¹ системата е съществено реформирана. Законодателните промени от 1991 г. уреждат два вида правна помощ. От една страна, има правна помощ (*aide juridictionnelle*), която се осъществява в рамките на съдебно производство, и от друга – право на намеса на адвокат (*aide à l'intervention de l'avocat*), изразяващо се в консултации и подпомагане в рамките на извънсъдебни процедури. Правото на намеса на адвокат е част от правната помощ, но се прилага в случаите на задържане, наказателна медиация и процедурата *composition pénale* (прокурорът може при определени условия и за по-леки престъпления да предложи една или няколко мерки, алтернативни на образуването на наказателното производство).

Същинската правна помощ засяга лицата, които нямат финансови възможности и които имат нужда от правна защита, а „правото на намеса на адвокат“ засяга десетина извънсъдебни процедури (задържане от съдебната полиция, задържане на границата, задържане на чужд гражданин с цел проверката на правото му на движение и на престой, медиация, дисциплинарно производство срещу лице, задържано от администрацията в местата за лишаване от свобода, и др.).

Законът от 1991 г. предвижда също така и „право на достъп до правосъдие“, което също е част от регламентацията на правната помощ и е гарантирано от специализирани окръжни съвети (*Conseils départementaux de l'accès au droit*). Отнася се до правото на всяко лице да познава своите права и задължения (извън съдебните процедури). Този вид правна помощ може да бъде предоставена от професионалисти и от асоциации, работещи в различни сфери. Експерти и представители на компетентните институции в тази област квалифицират това законово положение (разграниче-

* Доктор по социология.

¹ Закон № 91-647 от 10 юли 1991 г. относно правната помощ. Приет е и правилник за прилагане на закона – Постановление № 91-1266 от 19 декември 1991 г.

нието между трите вида правна помощ) като излишно формално усложнение на разпоредбите.

През 1998 г. законодателни промени увеличават полето на правна помощ, която може да бъде използвана и в случаи на решаване на спорове чрез споразумение, преди да бъде сезиран съдебен орган. Тази реформа усъвършенства и работата на бюрата за правна помощ към първоинстанционните съдилища (вж. по-долу).

През 2000 г. по искане на министъра на правосъдието е сформирана комисия, чиято задача е да изготви доклад относно достъпа до право и до правосъдие. В своя доклад комисията предлага увеличаване на бенефициентите на правна помощ, опростяване на процедурите, по-голяма прозрачност по отношение на заплащанията на адвокатите. Тя констатира също така различна практика в приложението на законите разпоредби в зависимост от районите на бюрата за правна помощ. Въз основа на работата на тази комисия е изработен законопроект относно достъпа до право и правосъдие, който обаче все още не е приет.

Правната помощ е институционализирана като държавна финансова помощ, от която могат да се ползват уязвими лица, участващи в съдебен процес, независимо от неговия характер. Тя може да бъде поискана преди или по време на съдебния процес. Служебно назначеният адвокат в случаите, посочени от закона, трябва да информира съответното компетентно бюро (според местоживеенето на лицето, на което е осигурил правна помощ). Тази помощ може да бъде предоставена на всяко лице, което я поиска, при условие че неговите доходи не надхвърлят определена сума. За цялостно покриване на разходите таванът на доходите на кандидатите е фиксиран на 941 евро, а за частична правна помощ – на 1184 евро. Адвокатите, които осигуряват тази помощ, са платени от държавата. Заплащането се извършва посредством „стойностни единици“ (*unités de valeur*), равняващи се на половин час. В различните адвокатски колегии тези стойности варират между 22,84 и 25,90 евро. За всеки вид дейност, свързана с правната помощ, е заложена определена минимална стойностна единица. Към нея се добавя допълнителна стойностна единица в случай на допълнително извършена дейност.

В края на 2015 г. министърът на правосъдието предприема реформа (чрез Закона за държавния бюджет за 2016 г.), която е осъществена и завършена в началото на 2016 г. Нейната основна цел е да завиши тавана на доходите, въз основа на които може да бъде предоставена правната помощ. Така сумата от 941 евро за цялостна правна помощ е повишена на 1000 евро, а за частична – от 1184 на 1500 евро. Това фактически увеличава броя на потенциалните бенефициенти на тази услуга. Паралелно с това стойностните единици се фиксират на 24,20 евро за всички адвокат-

ски колегии. Оказва се, че по този начин при една голяма част от адвокатските колегии ще има намаление на размера на стойностните единици – от общо 177 адвокатски колегии 141 ще бъдат засегнати. Най-ощетените колегии са тези, които осъществяват най-много услуги в рамките на системата за правна помощ. За да компенсират този недостатък, министърът на правосъдието е предложил възможността за сключване на договори, позволяващи стойностните единици да достигнат до 30 евро в районите, в които се наблюдава такава необходимост.

Реформата предвижда също така допълнително финансиране на Националния адвокатски съвет (28 млн. евро за 2016 г. и 38 млн. евро за 2017 г.). Това е органът, който представлява и управлява адвокатската професия. Той пренасочва тези суми за заплащане на услугите, извършени в рамките на системата за правна помощ. Реформата предизвиква недоволство сред адвокатите и те излизат на стачка в края на 2015 г. Те протестират срещу намаляването на възнагражденията в рамките на правната помощ, тъй като смятат, че те са недостатъчни спрямо количеството работа, извършвана от тях. В края на октомври 2015 г. е подписано споразумение между Националния адвокатски съвет и Министерството на правосъдието, в което е договорено увеличение средно с 12,46 % на средния размер на стойностните единици. В Париж например стойността единица се вдига от 22,84 на 26,50 евро. Заплащанията не са били променяни от 2007 г. Тарифите за услугите, предоставени в случаи на задържания, остават непроменени.²

Компетентни органи

Решението за предоставяне на правна помощ се взема от Бюрото за правна помощ (Bureau d'aide juridictionnelle). Такива бюра са институционализирани към всеки първоинстанционен съд, към Касационния съд, Държавния съвет и Националния съд за правото на убежище (Cour nationale du droit d'asile). Във всяко от бюрата са конституирани секции, които се произнасят по исканията за предоставяне на правна помощ в зависимост от вида и нивото на съдебната инстанция.

Плащанията на клиентите към адвокатите се уреждат чрез каси за разплащания на адвокатите (Caisses des règlements pécuniaires des avocats – CARPA). Касите са автономни органи на адвокатурата, чрез които се регистрират и следят плащанията на клиентите към адвокатите. След като адвокатът получи сумата от своя клиент за из-

² Вж. Aide juridictionnelle: ce que prévoit l'accord entre les avocats et la chancellerie, le Monde, 29.10.2015 (http://www.lemonde.fr/police-justice/article/2015/10/28/apres-trois-semaines-de-mobilisation-les-avocats-parviennent-a-un-accord-avec-la-chancellerie_4798740_1653578.html).

вършената услуга, той я препраща на съответната CARPA, обозначавайки вида на услугата. CARPA осъществява контрол, след което по банков път извършва плащането към съответния адвокат. Конституирани са 130 такива каси. Всяка адвокатска колегия получава годишно определена сума като държавна субсидия, предвидена за правната помощ, като тази сума се предвижда в началото на годината от всяка колегия. Начините и средствата, които се изплащат на адвокатите, се определят от всяка колегия с вътрешен регламент. Те се разпределят посредством съществуващите каси (CARPA).

Съществува освен това Национален съвет за правна помощ, който е консултативен орган под шапката на Министерството на правосъдието. Неговата основна задача се състои в събиране на количествена и качествена информация относно функционирането на правната помощ (и трите типа), изготвяне и отправяне на препоръки към властите за подобряване на съществуващите правила. Този орган изготвя също така доклад с общи данни за функционирането на правната помощ. Съветът включва 24 души – представители на различни органи и професии. Председателства се или от съветник от Държавния съвет, или от представител на Касационния съд. От институционализирането си през 1993 г. до този момент се е събирал над 40 пъти.

Изготвяне на регистри с адвокати, осигуряващи услуги в рамките на системата за правна помощ

Правната помощ се осъществява от адвокати, които доброволно са изявили желание да я извършват. Службата за достъп до право към Министерството на правосъдието посочва от името на председателя на колегията адвокатите, които са съгласни да извършват услуги в рамките на системата за правна помощ. Възможно е адвокат да е защитник и без да е вписан в списъка на доброволците, но за целта той изпраща писмо, с което изразява съгласие да работи в системата за правна помощ. Това писмо се прилага от обвиняемия/подсъдимия към искането му да му бъде предоставена правна помощ, което той депозира в съответното бюро за правна помощ към първоинстанционния съд. В този случай председателят на колегията одобрява избора на адвоката в момента на одобряване на отпускането на правната помощ.

Ако даден адвокат желае да бъде вписан в списъка с адвокати, които предоставят публично финансирана правна помощ, той следва да изпълни няколко предварителни изисквания³:

³ Информацията е взета от уебсайта на Адвокатската колегия в Париж, достъпна на адрес: <http://www.avocatparis.org>.

- да присъства на информационно събрание, организирано от адвокатската колегия, посветено на правната помощ;
- да премине през годишно обучение от 6 часа във всяка от избраните от него области (изключение: има специфично обучение за правния режим относно чужденците и правата на жертвите на престъпления);
- да изпрати на колегията валиден адрес и мобилен телефон;
- да притежава електронна регистрация в специализиран уебсайт (clé e-barreau (RPVA)).

Необходимите документи се изпращат в Службата за достъп до право, както и в съответната CARPA. Ако документацията е пълна и ако притежава удостоверение за преминалите задължителни обучения, адвокатът ще бъде вписан в списъка на адвокатите доброволци.

През 2014 г. е лансирана идея за сключване на договори с адвокати, които да работят само в системата за правна помощ. Предложението е отхвърлено. Основният мотив е, че това ще доведе до сериозни неравенства между адвокатите, които доброволно извършват услуги в рамките на правната помощ и на които ще се плаща според предвидени за целта общи правила, и тези, които работят на базата на договор и които биха получавали месечно възнаграждение. Смята се, че подобно положение би било и в ущърб на адвокатите, работещи на договор, защото те няма да могат да генерират собствена клиентела и при прекратяване на договора ще бъдат лишени от средства.

***Регистри с адвокати, желаещи за извършват
услуги и да бъдат служебно назначавани
да оказват правна помощ
при задържане***

Тези адвокати също трябва да бъдат вписани в отделен регистър. За целта следва да отговарят на следните условия⁴:

- да са преминали през задължително предварително обучение „Наказателно обучение“, организирано от специализирано учебно заведение за адвокати (Ecole de formation du barreau);
- да са преминали през един ден *tutorat*, признат и потвърден от председателя на адвокатската колегия;

⁴ Информацията е взета от уебсайта на Адвокатската колегия в Париж, достъпна на адрес: <http://www.avocatparis.org>.

– да са подписали Хартата за поведението на наказателните адвокати от колегията;

– да спазват изискванията и задълженията за последващи обучения;

– да са предоставили актуален адрес и мобилен телефон за връзка.

Адвокатите могат да посочат максимум 4 дати за дежурства на месец, като се уточнява, че предвид възможността за увеличаване на срока на задържането трябва да има минимум 3 дни между отделните дежурства. Дежурствата започват в 7 ч. сутринта и са с продължителност 24 часа. Адвокатът се задължава да предоставя правна помощ по време на всички разпити, вкл. и в случаите на продължаване на срока на задържането до неговата отмяна.

В Адвокатската колегия на Париж има и списък с адвокати за служебни назначения в случаи, отнасящи се до правата на чужденците. За тях освен общите условия се прилага и изискване за преминаване през цялостно обучение „Правен режим на чужденците и правен режим на националността“, организирано от специализирано учебно заведение в Париж (Ecole de formation du barreau).

Основни правила

Правна помощ може да бъде осигурена на всяко физическо лице: френски гражданин; гражданин на държава – членка на ЕС, или държава, сключила договор с Франция; лице с чужда националност, но редовно пребиваващо във Франция; чуждестранно непълнолетно лице (без ограничение за редовно пребиваване); чужд гражданин, обект на екстрадиране, административно задържане, задържане в „зони на изчакване“, оспорващ акта за екстрадиране или отвеждане до границата, както и лице, на което му е отказано правото на пребиваване. По изключение и в определени случаи публично финансирана правна помощ може да бъде предоставена и на юридически лица.

Според практиката на Касационния съд на Франция по силата на чл. 6 от Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи бенефициентът има право на правна помощ от страна на адвокат, вследствие на което разглеждането на делото не може да бъде отложено поради изчакване бюрото за правна помощ да се произнесе или поради изчакване на назначаването на служебен защитник от председателя на Адвокатския съвет.⁵

От 2007 г. законът предвижда възможност за сключване на застраховка за правна защита. В такъв случай лицето няма право на публично финансирана правна помощ.

⁵ Решение на Касационния съд на Франция, Civ. 2^e, 15 oct. 2015, № 14-18461.

Не съществува законово задължение лицето да бъде информирано за разпоредбите, отнасящи се до правната помощ. Практиката е заподозрените или обвиняемите да са информирани за правото им на правна помощ от полицията, съдебния полиция, прокурора или съдебния следовател. Според етичните правила адвокатите също трябва да информират съответното лице относно системата за правна помощ.

Режимът се различава в зависимост от материята – за всички съдебни сфери (с изключение на наказателната) държавата поема изцяло или частично правната помощ. По наказателните дела лицето има право на избран или назначен служебен защитник, като държавата поема изцяло разходите за това.

Режимът на изплащане на хонорарите е различен в зависимост от това за коя от системите на правна помощ става въпрос (дали е правна помощ, или право на намеса на адвокат). Така например в случаите, в които се оказва правна помощ пред съдебна инстанция, стойностните единици, посредством които се определя възнаграждението на адвоката, се определят според типа процедура. В случаите, в които правната помощ се оказва извън съдебното производство (т.е. прилага се правото на намеса на адвокат), възнаграждението се осъществява по определена тарифа.⁶

Разлика съществува и по отношение на изискванията към качеството на предоставените услуги. В рамките на правната помощ за целите на съдебното производство държавата предвижда изготвянето на т.нар. протоколи за организация на защитата при наказателни производства. Те се изготвят с цел осигуряване на качество, като по този начин държавата се стреми колективно да обвърже адвокатските колегии. Тези протоколи обаче важат само за случаите на правна помощ в съдебното производство и не се прилагат за случаите на задържане (*garde à vue*), когато е в действие правото на намеса на адвокат.

Правна помощ в случаите на задържане (garde à vue)

Лице може да бъде задържано от полицията за срок от 24 часа, които може да бъдат удължени еднократно с още толкова. В случаи на тежки престъпления задържането може да достигне до 99 часа, а в някои случаи дори до 144 часа. По време на задържането лицето има право на адвокат от първия час на задържането, както и в случаите на неговото продължаване. Когато лицето няма адвокат, може да му бъде назначен служебен защитник. За целта полицията се обръща към председателя на съответния местен адвокатски съвет⁷, който назначава служебния защитник. Адвокатският съвет получава искания за назначаване на служебни защитници от полицията

⁶ Указ № 2011-810 от 6 юли 2011 г.

⁷ Мандатът на председателя на Адвокатския съвет е 2 години.

7 дни в седмицата, 24 часа в денонощието. Назначаването на служебен защитник не означава, че разходите автоматично се поемат от държавата. Това става само ако задържаното лице отговаря на формалните законови изисквания, за да му бъде предоставена правна помощ. В зависимост от обстоятелствата правната помощ е осъществена или от дежурния адвокат (в тези случаи тя е безплатна), или от назначен по искане на задържания служебен защитник.

В тези случаи се назначава служебен защитник измежду адвокатите, които фигурират в списък на адвокати доброволци, изявили желание да извършват услуги в рамките на правната помощ. Лицето, което желае да му бъде назначен служебен защитник, трябва да изпрати на председателя на съответната колегия копие от призовката си, копие от трите последни месечни извлечения от вedomостта за заплатата си, удостоверение за доходите на лицата, които живеят с него, и копие от последната си данъчна декларация.

По силата на закона държавата ежегодно предоставя на всяка адвокатска колегия определена сума, предназначена за покриване на разходите за адвокатите, извършили услуги в случаи на задържания. Държавната помощ се изплаща в специална сметка на CARPA. Служебният защитник по принцип е платен в рамките на правната помощ, но самото назначаване не означава, че разходите ще бъдат поети от държавата. Ако доходите на лицето, на което е назначен защитникът, надхвърлят законово определената горна граница, служебният защитник има право да му поиска хонорар. Ако след това лицето иска да му бъде назначен друг адвокат, той трябва да плати на първия. Разходите на първия може да бъдат поети от държавата само ако той е изпълнил всичките си задачи.

Начините, по които се извършва плащането, и сумите, които се изплащат на адвокатите в тези случаи, се определят от всяка колегия с вътрешен правилник. Правилникът може да предвиди, че служебно назначените адвокати в посочените от закона случаи могат да изпълняват задълженията си в рамките на предвидените от закона процедури на непълно работно време. За целта обаче условията се уточняват със споразумения между адвокатите и съответната колегия. Практиката показва, че всяка колегия прилага и интерпретира законовите разпоредби по различен начин, а това води до различно третиране на исканията за назначаване на служебен защитник. Всяка година правителството оценява тези споразумения.

Контрол на качеството на услугите

Като цяло изискванията за качество на предоставените услуги в рамките на системата за правна помощ не са подробно уредени на законово равнище.

Единственият опит в това отношение се състои във възможността за изготвяне на т.нар. протоколи за защита при наказателните производства, които адвокатските колегии могат да подписват с първоинстанционните съдилища. Смята се, че практиката с протоколите действително съдейства за подобряването на организацията на защитата при наказателни производства най-вече чрез подсигуриването на дежурни адвокати. Качеството на извършената работа обаче зависи от самите адвокати. Макар повечето адвокати да изпълняват съвместно задълженията си, публикации посочват и някои злоупотреби от тяхна страна.

Възможността за подписване на протоколи за защита при наказателни производства между съдилищата и местните адвокатски колегии е предвидена в Закона от 1991 г. Текстът на протоколите трябва да е съгласуван с министъра на правосъдието. Смисълът им е да опишат определени цели и механизми за оценка на качеството на услугите с цел по-добро управление на защитата при наказателни производства. Когато такъв протокол съществува, министърът може да увеличи разпределените към адвокатските колегии суми до 20 %. Сферите, в които това правило може да бъде приложено, постепенно се разрастват: за случаи на простъпки, намеса на адвокат в случаи на задържане, процедури по влизане и престой на чужденци. Това разрастване съдейства за подобряване на организационните мерки на адвокатските колегии като подсигуриването и управлението на дежурствата. Представители на Националния адвокатски съвет посочват например, че тази законова разпоредба е много успешно прилагана в едно от предградията на Париж, където правната защита по наказателните производства се осигурява основно чрез дежурствата. В тези случаи трудът на адвокатите се заплаща по предварително фиксирана тарифа, а не според вида на предоставената услуга. По данни от 2015 г. има 29 такива протокола, като по-голяма част от тях са в Париж и неговите околности, както и в големите провинциални градове.

Протоколите целят да повишат ефективността на правната помощ чрез осигуряване на дежурни адвокати пред различните съдебни органи и местата за задържане. Координацията на дежурствата се осъществява от адвокати, които са посочени от колегиите на доброволен принцип и комуникират с магистратите и полицията. Съдилищата също поемат ангажимент (отговорности) – например да информират дежурния адвокат относно делото или да му дадат достъп до документи, да осигурят помещение, в което той може да се срещне със задържания (обвиняемия) или пострадалия, и т.н.

Протоколите предвиждат също така специализирани обучения, които в повечето случаи са задължителни за стажантите и за адвокатите, които желаят да специали-

зират в определени области (например, когато става въпрос за малолетни или за правния режим на чужденците). Практиката показва, че дежурствата в повечето случаи се поемат от адвокати стажанти и адвокати доброволци. Често пъти обученията са задължителни за всички членове на колегията – когато става въпрос за случаите на задържане. Обикновено за дежурствата се предвижда фиксирано възнаграждение, което се прибавя или се замества с това, което държавата поема в зависимост от извършените от адвоката дейности. Възнаграждението за дежурствата варира според адвокатските колегии.

Министерството на правосъдието оценява положително практиката на подписването на протоколи за защита по наказателни производства, защото се смята, че по този начин и колегията участват в управлението на системата за правна помощ. Посочва се, че при липсата на такива протоколи и на допълнителното финансиране, свързано с тях, биха съществували трудности при функционирането на системата. Министерството на правосъдието обаче отбелязва, че отчетите на адвокатските колегии не съдържат достатъчна оценка на извършената работа, защото те често пъти не са изчерпателни. Освен това се наблюдава и недостатъчното административно и финансово наблюдение от страна на колегията и CARPA, поради което невинаги може да се види цената на услугите, извършени въз основа на тези протоколи.

Друг аспект на качеството на предоставената правна помощ е свързан с това, че съществуват ограничения относно количеството работа, което следва да бъде извършено и платено, тъй като разходите се покриват въз основа на стойностни единици за всеки тип дейност и тези стойностни единици са фиксирани. Това означава, че само описаните дейности са поети от държавата, независимо от количеството извършена работа. Например правната помощ не обхваща издирване на свидетели или разпит на свидетели. Това означава, че адвокатът трябва да бъде твърде ефективен и бърз. Практиката показва, че правната помощ се поема от адвокати, които са успешни в работата си с частни клиенти.

За подобряване на качеството на предоставените услуги в рамките на правната помощ експерти препоръчват изготвянето на „харти за качество“, които да се сключват между адвокатските колегии и инстанцията, отговорна за управлението на правната помощ. Тези харти следва да бъдат сключени на местно ниво с оглед на основни принципи, дефинирани на национално ниво, и може да съдържат следните елементи:

- провеждане на обучение, включително и съвместно с представители на други юридически професии, по въпроси, които не са свързани изцяло с правната помощ;

- развиване на специфична квалификация по избор на адвоката от списък от области, които засягат особено уязвими групи (свръхзадължияност, права на чужденците, трудовоправни въпроси и пр.);

– вътрешен контрол на качеството, например чрез назначаване на по-опитен адвокат (*peer review*) в случаите, когато делата се гледат от стажанти или по-млади адвокати с по-малък професионален стаж, или чрез институционализиране на механизми за подаване на жалби от бенефициентите.

Само тези адвокати, които се ангажират да спазват хартите, изготвени от адвокатските колегии, или са се включили в национална харта (при наличие на такава), биха могли да получат възнаграждение в рамките на системата за правна помощ. Експертите предлагат също така допълнително дотиране на адвокатските колегии, които са подписали специални споразумения (ангажименти) по модела на съществуващите към този момент протоколи за защита по наказателни производства.

Експертите посочват, че колегиите трябва ефективно да гарантират качеството на предоставените услуги в рамките на системата за правна помощ. Компетентните органи смятат, че тази задача може да се извършва, от една страна, посредством обработка на жалбите от страна на бенефициентите, а, от друга, чрез наблюдение и оценка на спазването на поетите ангажименти в рамките на сключените харти за качество. За целта се препоръчва на адвокатските колегии да изработват годишни доклади. Възможно е да бъде предприета и междинна мярка за избягване на индивидуални злоупотреби – при дисциплинарната отговорност на адвокатите освен предупреждение и порицание, се препоръчва като наказание да се прилага временно преустановяване (прекъсване), изразяващо се в частично изплащане на хонорара за оказаната правна помощ.

Експертите предлагат също така групиране на дисциплинарните правомощия на колегиите на регионално равнище или на равнище апелативен съд. Подобна препоръка се одобрява както от Националния съвет на адвокатите, така и от Адвокатската колегия в Париж. Идеята възниква поради това, че в някои колегии адвокатите са малко на брой, а това е пречка дисциплинарните правомощия да се прилагат ефективно.

Дисциплинарна отговорност на служебните адвокати

Бенефициентите имат право на жалба до председателя на адвокатската колегия за пропуските в работата на съответния защитник. Председателят на колегията, след като извърши проверка дали са спазени етичните правила, преценява дали да привлече адвоката към дисциплинарна отговорност пред Дисциплинарния съвет. Адвокатът може да бъде санкциониран дисциплинарно, но това не дава право на бенефициента да получи обезщетение. Бенефициентът получава решението на Дисциплинарния съвет, но няма право да го обжалва.

Гражданска/професионална отговорност на адвокатите

Регулацията във Франция позволява на всяка адвокатска колегия да сключва задължителна колективна застраховка за всичките нейни членове за евентуални пропуски, респ. грешки, при изпълнение на техните професионални задължения. Базовата застраховка е около 3,5 млн. евро само за адвокатите в Париж. Ако прецени обаче, адвокатът може да сключи и допълнителна застраховка, а според публикации на тази тема това дори е препоръчително. Тази застраховка е валидна дори и в случаите на умишлено извършено нарушение.

Клиентът лесно може да образува дело, с което да подведе адвоката под гражданска отговорност. Достатъчно е да напише писмо до своя адвокат, в което да посочи, че според него той е допуснал грешка в процеса на неговата защита, и да опише каква според него е тази грешка. Веднага щом получи писмото, адвокатът трябва да уведоми застрахователя на съответната колегия, дори и да смята, че клиентът му няма да заведе дело срещу него. Досието се поема от застрахователната компания – в случаите, в които грешката се докаже, тя предлага обезщетение на клиента. Възможно е обаче клиентът да не се съгласи с предложеното обезщетение и да предяви иск. По това дело адвокатът не се защитава сам.

Бюлетинът на адвокатската колегия в Париж публикува подобни решения, а понякога резюмира и компилира най-често срещаните пропуски/грешки, както и тяхната цена. Практиката показва, че по-голямата част от делата завършват в полза на адвокатите. По данни за 2004 г. през годината има:

- 474 сигнала, подадени от адвокати към застрахователни компании;
- 170 образувани дела;
- 304 решени спорове на ниво застрахователна компания.

Най-честите грешки за периода 2002–2004 г. са основно три вида:

- процедурни грешки (неспазване на срокове) – 480 случая, които са стрували 8 760 000 евро (това е сумата на контестациите, а не на обезщетенията, поети от адвокатските колегии);
- грешка при изписването и подготовката на документите – 198 случая;
- неизпълнение на задължението за съвет/защита – 557 докладвани на застрахователите случая.⁸

Пример в практиката на съдебните органи в областта на гражданската отговорност на адвокатите е решение на Касационния съд от 16 януари 2013 г.⁹ – лице, на

⁸ Източник: Aide juridictionnelle: un devoir pour l'avocat (<http://lesactualitesdudroit.20minutes-blogs.fr/archive/2013/01/25/aide-jurisdictionnelle-un-devoir-pour-l-avocat.html>).

⁹ Cour de cassation, 16 janvier 2013, № 12-12.647.

което е бил назначен служебен защитник, който не му е осигурил защита, предявява иск срещу адвоката. Фактите са следните: председателят на Адвокатския съвет е назначил служебен адвокат от системата за правна помощ. Делото е върнато няколко пъти и съдът посредством административна процедура отписва делото от списъците. Впоследствие делото отново може да бъде вписано, което в дадения случай става по искане на служебния адвокат. Поради това, че отношенията между него и клиента му са се влошили, в искането за повторното вписване на делото адвокатът изпраща писмо, в което посочва, че поради загубата на доверие от страна на неговия клиент той вече няма да осигурява неговата защита, и го подканва да иска назначаването на друг адвокат. Клиентът не прави това. Делото влиза в съдебната зала, където съдията осъжда въпросното лице поради това, че адвокатът му не е представил доказателства. На това основание лицето привлича служебния си адвокат към гражданска отговорност. Адвокатът отговаря, че му е изпратил писмо, с което го е уведомил, че условията не му позволяват да продължи да осигурява неговата защита, и тъй като клиентът му не е предприел нищо, той самият няма вина. Съдът постановява, че за да бъде адвокатът подведен под гражданска отговорност, ищецът е трябвало да докаже, че той все още му е служебен адвокат, което той не е направил. Лицето обжалва решението пред Касационния съд, който постановява, че „според законовите разпоредби (чл. 25 от Закон № 91-647 от 10 юли 1991 г.) бенефициентът на правната помощ има право на помощ от страна на адвоката, който е длъжен да изпълни тази задача. Адвокатът може да се откаже еднолично от нея само в изключителни случаи и при предварително посочени от председателя на Адвокатската колегия условия. При липса на решение от страна на председателя на колегията служебният адвокат е длъжен да осигурява защитата. Ако делото не му допада, адвокатът може да се опита да намери свой колега, който да го поеме, но това трябва да стане със съгласието на председателя на колегията. Ако отношенията на адвоката с клиента му са станали невъзможни, той може да се обърне към председателя на адвокатската колегия, който да извърши съответната преценка. При липса на решение от негова страна адвокатът е длъжен да осигурява защитата“.